

Wrocław, 10.02.2025 r.

Prof. dr hab. Paweł Chmura

Katedra Indywidualnych i Zespołowych Aktywności Fizycznych

Akademia Wychowania Fizycznego

im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu

Al. I.J. Paderewskiego 35, 51-612, Wrocław

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgra Jakuba Barona, która została przedstawiona w formie spójnego
tematycznie cyklu pięciu publikacji naukowych pt.:

**„Analiza wybranych czynników determinujących sprawność specjalną zawodników
piłki nożnej i hokeja na lodzie”**

Współczesny sport wyczynowy nieustannie się rozwija i ewoluuje w kierunku przesuwania przez zawodników granic ludzkich możliwości. Doktorant we wprowadzeniu właściwie podkreśla ten aspekt i cytuje dostępne piśmiennictwo, które wskazuje, że wdrażanie nowych technologii sprzyja przygotowywaniu bardziej zindywidualizowanych programów treningowych, co przekłada się na optymalizację zdolności motorycznych. Dzięki temu możemy zwiększać intensywność treningu, precyzyjniej określać aktualny poziom sportowy i minimalizować ryzyko urazów. Kandydat w swojej rozprawie analizuje trzy kluczowe czynniki, tj.: wpływ treningu funkcjonalnego, ocenę zdolności motorycznych oraz zarządzanie regeneracją w procesie doskonalenia sprawności specjalnej u zawodników trenujących gry zespołowe – piłkę nożną i hokej na lodzie. Uważam, że prezentowana dysertacja doktorska ma istotną wartość zarówno poznawczą, jak i praktyczną, a dobór problematyki badawczej należy uznać za aktualny i trafny w kontekście nauk o kulturze fizycznej.

Charakterystyka struktury oraz formalna ocena pracy

Magister Jakub Baron, osiągnięcie naukowe na stopień doktora, pod tytułem: **„Analiza wybranych czynników determinujących sprawność specjalną zawodników piłki nożnej i hokeja na lodzie”** przedstawił w postaci jednotematycznego cyklu pięciu oryginalnych prac naukowych opublikowanych w recenzowanych czasopismach o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Z przedstawionych na początku rozprawy informacji wynika, że w

czterech manuskryptach doktorant jest pierwszym autorem, a jego wkład pracy w przygotowanie i opublikowanie artykułów wahał się od 50 do 65%. Był zaangażowany we wszystkie lub prawie wszystkie działania dotyczące przygotowania koncepcji artykułów, zbierania danych, analizy wyników badań, pisania artykułów oraz uczestniczenia w procesie recenzenckim tych prac. Trzy z pięciu publikacji posiada Impact Factor. Łączna wartość IF cyklu to 13.604 punktów oraz 660 punktów MNiSW. Jest to odpowiedni dorobek naukowy pozwalający o ubieganie się o nadanie stopnia doktora w naukach o kulturze fizycznej.

W dotychczasowej mojej pracy jako recenzenta na stopień doktora, pierwszy raz oceniałem cykl składający się z 5-ciu artykułów naukowych. Zazwyczaj doktoranci ograniczają się do spełnienia minimalnych wymagań – 3 artykułów, po których przygotowują autoreferat do oceny. W tym przypadku warto docenić, że doktorant ma opublikowanych więcej prac, chociaż dwie z nich nie posiadają współczynnika wpływu Impact Factor. Należy również dodać, że dwie z nich są opublikowane przez czasopismo wydawane przez MDPI, które jest przez społeczność naukową mocno krytykowane za swoje drapieżne i komercyjne podejście do publikowania prac naukowych. Ponadto, analizując czas od momentu złożenia artykułów do czasopisma i do ostatecznego nadania numeru DOI był on zastanawiająco krótki (nawet mniej niż jeden miesiąc). Budzi to pewne wątpliwości.

Analizując poszczególne artykuły, jako dużą wartość uznaję to, że Kandydat tworząc swój dorobek naukowy współpracował nie tylko z naukowcami z rodzimej Uczelni, ale również z osobami z innych ośrodków naukowych w Polsce i na świecie. Ponadto, przeglądając kontrybucje Kandydata w poszczególnych artykułach zaobserwowałem, że tylko w jednym analizował i interpretował on wyniki swoich badań, co jest trochę zastanawiające, ponieważ to jedna z podstawowych kompetencji każdego naukowca.

Układ rozprawy doktorskiej jest zgodny z powszechnie obowiązującymi standardami i wymogami dla opracowań o charakterze empirycznym. Opracowanie liczy 37 stron wydruku komputerowego, z załączonymi 5 pełnymi tekstami opublikowanych manuskryptów, których objętość wynosi dodatkowe 46 stron. Rozprawa zawiera także 87 pozycji piśmiennictwa w większości anglojęzycznego, oświadczenia autorów oraz streszczenie w języku polskim i angielskim. Po dokładnej analizie opisu rozprawy doktorskiej, należy stwierdzić, że jest to jedna z krótszych rozpraw, jakie dotychczas oceniałem. Moje pierwsze ogólne spostrzeżenie dotyczy objętości autoreferatu. Zazwyczaj sugeruje się doktorantom, aby przygotowując opis swojego dorobku nie powielali istotnych informacji, które są zawarte w opublikowanych przez nich artykułach, to jednak mam wrażenie, że Kandydat istotne dla nauk o kulturze fizycznej

informacje, przedstawił zbyt skrótowo. Do poszczególnych moich uwag odniosę się w dalszej części recenzji. Co do formalnej strony pracy nie wnoszę uwag.

W prezentowanej rozprawie temat pracy sformułowany został poprawnie i w pełni oddaje cele oraz założenia badań. Wstęp, napisany jest w sposób logiczny, nie wybiega poza zakres tematu. Kandydat na początku w pierwszym rozdziale przytacza pojęcie sprawności fizycznej oraz sprawności specjalnej. Zestawia w nim kilka definicji sprawności przedstawionych przez polskich oraz zagranicznych autorów. Wydaje się, że z tych podstawowych pominął definicję sprawności ogólnej Kozłowskiego z 1986 roku oraz Raczka z 2000 roku. Ponadto, w rozdziale tym nie znalazło się pojęcie sprawności ukierunkowanej, co według recenzenta jest pewnym niedopatrzeniem ze strony doktoranta. Jest ona szczególnie używana w kontekście procesu treningowego, jako etap przejściowy między sprawnością ogólną a sprawnością specjalną. Jest związana z wymaganiami danej dyscypliny, ale jeszcze niespecyficzna, bez pełnego odniesienia do warunków gry.

Z punktu widzenia czytelnika, wydawałoby się zasadne, aby Autor w jakiś sposób skomentował w tej części rozprawy, dlaczego badał właśnie piłkarzy nożnych oraz hokeistów na lodzie. Z czego to wynikało? Obie dyscypliny sportowe należą do gier zespołowych, chociaż ich specyfika poza ogólnym acyklicznym charakterem wysiłku jest różna. Chciałbym, żeby kandydat odniósł się również do tego komentarza podczas obrony.

W kolejnym rozdziale kandydat przybliży czytelnikowi pojęcie treningu sportowego oraz dosyć lakonicznie nawiązuje do trzech kluczowych czynników, o których wspominał we wprowadzeniu, w niektórych miejscach powtarzając się – chociażby, jak to czyni w przypadku zarządzania regeneracją, gdzie odnosi się do tego czynnika w różnych akapitach. Mam wrażenie, że doktorant podejmuje próbę uzasadnienia podjęcia swoich badań, natomiast robi to dość chaotycznie. Nagłówki kolejnych rozdziałów powinny bardziej bezpośrednio dotyczyć kluczowych czynników, nawet przez zastosowanie tych samych nazw, a przy opisywaniu ich w kolejnych rozdziałach przez zachowanie kolejności wymienionych czynników. W przypadku tej rozprawy doktorant najpierw odnosi się do narzędzi diagnostycznych. Można domyślać się, że autorowi chodzi o drugi z kluczowych czynników. Dopiero kolejny rozdział odnosi się do znaczenia treningu funkcjonalnego w zespołowych grach sportowych, który to czynnik kandydat wymieniał jako pierwszy. Trzeci, dotyczący zarządzania regeneracją umiejscowiony jest właściwie. W tym przypadku, według recenzenta doktorant wykazał się niekonsekwencją. Z kolei, treści dotyczące stosowania testów FMS uznaję za dobrze opracowane, ponieważ kandydat odniósł się do dużej liczby publikacji z tego zakresu, cytując również systematyczny przegląd z metaanalizą opublikowaną przez Bonazzę i wsp. 2017 roku.

Celem pracy była analiza trzech kluczowych czynników: treningu funkcjonalnego, oceny zdolności motorycznych oraz zarządzania regeneracją w procesie doskonalenia sprawności specjalnej zawodników piłki nożnej i hokeja na lodzie. Cel w rozdziale 6 różni się od tego, który przedstawił doktorant we wprowadzeniu. We wprowadzeniu przedstawia on konkretne trzy czynniki, których wpływ na trening będzie analizował, a w rozdziale 6 określa cel badań jako identyfikację czynników wpływających na poziom sprawności specjalnej. Tak więc można stwierdzić, że cele nie są spójne.

Przechodząc do rozdziału 7, doktorant przedstawił skrótowo poszczególne publikacje, koncentrując się na celach, najważniejszych aspektach metodologii i wynikach badań. Kandydata również należałoby pochwalić za to, że w ramach prowadzonych badań był w stanie wygenerować i opublikować dwie prace naukowe. Według mojej oceny rozdział ten jest czytelny i dobrze opracowany.

Moja kolejna ogólna uwaga dotyczy tego, że niektóre z akapitów rozprawy doktorskiej są bardzo krótkie – zawierają tylko 1 lub 2 zdania, np. strona 22. Moim zdaniem w danym akapicie należy szerzej rozwinąć myśl lub zagadnienie. Gdzieś tam występują charakterystyczne błędy interpunkcyjne – przy opisywaniu istotnych wskaźników fizjologicznych, np. VO₂max (też strona 22).

Według recenzenta błędem było pominięcie przez doktoranta klasycznych rozdziałów – metody oraz wyniki w strukturze rozprawy doktorskiej. Pomimo, że rozprawa doktorska jest pisana w konwencji autoreferatu zawsze rekomenduje się uwzględnienie tak ważnych sekcji, co pozwala na lepsze zrozumienie całego osiągnięcia naukowego, jakim jest monotematyczny cykl publikacji. Mam świadomość, że metody oraz wyniki zostały opisane we wcześniejszym rozdziale zatytułowanym „Publikacje przedstawiające przedmiot rozprawy”, natomiast uważam, że Kandydat powinien podkreślać stosowaną w swoich publikacjach metodologię oraz główne wyniki wprowadzić do osobnych rozdziałów rozprawy doktorskiej. Jednym z klasycznych przykładów jest prezentacja w rozprawie uczestników badań. Informacja ta gubi się w gąszczu innych informacji zawartych w tym rozdziale.

Dyskusja. W tej sekcji doktorant konfrontuje wyniki uzyskane w ramach rozwijania swojego problemu badawczego na tle innych publikacji międzynarodowych. Jest ona dobrze opracowana. Kandydata można wyróżnić za to, że wskazał na różne ograniczenia swoich badań, chociażby te które dotyczyły piłkarzy, co świadczy o dobrym poziomie świadomości doktoranta oraz znajomości literatury z tego zakresu. Z drugiej strony, tego typu paragrafy umieszcza się zazwyczaj na końcu dyskusji. Moją uwagę w tej sekcji przykuła jedynie, dosyć ograniczona liczba badań, do których odnosił się doktorant, mogłaby być większa, aby bardziej

kompleksowo porównać wyniki badań. Ponadto, doktorant wielokrotnie odwołuje się np. do ewolucji współczesnego treningu sportowego. W mojej ocenie zbyt często wraca do tego sformułowania. W całej rozprawie znalazłem co najmniej kilka takich sformułowań.

Wnioski oparte są na opublikowanych pracach badawczych z cyklu artykułów. Zauważam również brak sekcji aplikacja praktyczna, które jest jedną z ważniejszych sekcji pracy naukowej. Jeżeli chcemy zbliżyć środowisko akademickie, naukowe do praktyki, dobrym sposobnością jest napisanie krótkiej sekcji, w której autor stara się wyprowadzić z wyników, dyrektywy do treningu dla instruktorów, trenerów, aby ich praca była skuteczniejsza. W tym przypadku tego zabrakło. Z kolei, analizując piśmiennictwo, warto podkreślić, że Kandydat wykazał się prawidłowym, merytorycznym doбором referencji. W piśmiennictwie wystąpiły typowe błędy w formatowaniu bibliografii.

Podsumowując, w rozprawie doktorskiej Doktorant nie ustrzegł się pojedynczych błędów interpunkcyjnych, edycyjnych lub powtórzeń. Większość uwag dotyczyła struktury, która do końca nie była przemyślana. Moim zdaniem, nie wpłynęły one na merytoryczną stronę cyklu prac, których poziom uważam za dobry. Wymienione uwagi krytyczne, jakie nasunęły mi się podczas czytania ocenianej pracy, w większości przypadków mają charakter dyskusyjny lub odnoszą się do błędów redakcyjnych. Nie obniżają one podkreślanych walorów dysertacji. Mam nadzieję, że moje wątpliwości staną się przedmiotem dyskusji w trakcie obrony doktorskiej.

Konkluzja końcowa

Przedstawione dzieło naukowe charakteryzuje się dobrym poziomem naukowym, trafnością wyboru problemów badawczych, wykorzystaniem nowoczesnej aparatury badawczej oraz wniesieniem nowych istotnych informacji do nauk o kulturze fizycznej. Uważam, że recenzowana praca doktorska spełnia wszystkie wymogi stawiane pracom promocyjnym na stopień naukowy doktora nauk o kulturze fizycznej. Wnoszę zatem do Rady Kolegium Naukowego Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach o dopuszczenie Pana mgr Jakuba Barona do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wrocław, dn. 10.02.2025 r.

Prof. dr hab. Paweł Chmura